

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
HOLMSKATEN

2016-10-21

1(17)

Dnr: 511-4294-12
Dossier: 0382-02-156

Naturreservatet

Holmskatan

Östhammars kommun

- Länsstyrelsens beslut
- Syfte med reservatsbildningen
- Skälen för beslutet
- Beskrivning av naturreservatet
- Administrativa data
- Länsstyrelsens bedömningar
- Reservatsföreskrifter
- Upplysningar
- Redogörelse för ärendet
- Hur man överklagar
- Bilagor
- Sändlista

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
HOLMSKATEN

2(17)

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

**Bildande av naturreservatet Holmskatan i Östhammars kommun
och fastställande av skötselplan**

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken, Holmskatan som naturreservat med föreskrifter enligt nedan och skötselplan enligt bilaga 4. Reservatet har den avgränsning som framgår av beslutskarta, bilaga 2, och de gränser som slutligen markeras i fält.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter gäller för reservatet, se nedan under rubriken Reservatsföreskrifter.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda markområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan (bilaga 4) för naturreservatets långsiktiga vård.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut HOLMSKATEN

3(17)

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossier: 0382-02-156

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och att vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Det preciserade syftet med naturreservatet Holmskatan är att:

- bevara områdets betespräglade kalkbarrskog med dess ekosystem och biologiska mångfald,
- bevara den kalkgynnade svamp- och kärlväxtfloran,
- bevara de upplevelsemässiga värden som är förknippade med kalkbarrskogen och dess flora och fauna.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- hävda skogsmarken med skogsbete och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar hotade arter,
- återställa barrplanteringar så att de kan utvecklas mot kalkbarrskog,
- sätta upp informationsskyltar och underhålla stigar.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Det prioriterade bevarandevärdet i naturreservatet utgörs av gammal grandominerad kalkbarrskog med ett rikt inslag av ädellövträd, asp och hassel. Ett flerskiktat och luckigt trädskikt, gamla träd, död ved och fuktdrag är prioriterade strukturer. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, särskilt kalkgynnad svamp- och kärlväxtflora till exempel guckusko och violgubbe.

För att bevara och vårda kalkbarrskogens naturvärden är naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar och/eller skogsbete prioriterade åtgärder.

Bildande av naturreservatet är en del i arbetet med att nå de av riksdagen beslutade miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Det som kan påverka områdets värden negativt är bland annat skogsbruk, gödslingspåverkan, störd hydrologi samt exploatering i form av bebyggelse, kraftledningar, master, vägar m.m. För att bevara och stärka områdets naturvärden behöver föreskrifter införas mot bland annat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser behövs för att stärka naturvärdena.

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet är beläget på Söderön i anslutning till Raggaröfjärden. Reservatet ligger ca 3 km öster om Älvsnäs.

Topografin i området är flack med endast mindre höjdskillnader. Berggrunden består enligt bergrundskartan huvudsakligen av gnejsgranitoid som är en sur intrusivbergart. I de västra delarna berörs reservatet av ett område med metagabbroid, en basisk intrusivbergart. Urberget är enligt jordartskartan täckt av sandig morän, i norra delen av reservatet med inslag av lera. Urberg kommer upp till markytan fläckvis i hela reservatet. Kalkinnehållet i moränen är högt. Kärren består av torv.

Skogen i reservatet består av äldre, grandominerad kalkbarrskog med ett rikt inslag av ädellövträd, asp och hassel. Marken växlar mellan frisk och fuktig och på många ställen finns fuktdrag med örtrik vegetation. Där urberget kommer upp till markytan finns små hällmarker med senvuxna tallar och risvegetation. Det finns också små kärr med sumpskog och längs stranden växer strandskog med framförallt al. Av lövträden är det björk och asp som dominerar men i sumpskogarna förekommer även al och ask. Ädellövträd förekommer spritt över hela reservatet. Vanligast är ask, lönn, ek och hassel. Det finns även grova aspar och enstaka grova ekar. De äldsta delarna av skogen är ca 145 år. Förekomsten av död ved i några av de äldre bestånden är mycket rik.

Skogen har tidigare troligen varit mycket gles på grund av plockhuggning och bete. Skogens luckiga struktur och rester efter gamla trögärdesgårdar vittnar om det. Spridda gamla tallar och granar tyder på att det finns trädkontinuitet. I flera bestånd har bete och plockhuggning upphört för länge sedan och skogen har slutit sig till en skuggig miljö. Flera av de rödlistade arterna som finns på Holmskatan idag är knutna till död ved och lågor.

Norra Uppland har unika förhållanden med landhöjning i kombination med kalkrik morän. Det har medfört att kalkrika skogar successivt nybildats. Holmskatan är ett fint exempel på en sådan äldre kalkbarrskog vid landhöjningskust. De mest skyddsvärda arterna i gamla kalkbarrskogar är mykorhizasvampar och vissa kärlväxtarter till exempel orkidéer. På Holmskatan förekommer guckusko i rikliga bestånd och det finns många sällsynta och kalkgynnade mykorhizasvampar knutna till främst gran. På Holmskatan finns även många skyddsvärda arter knutna till ädellövträd till exempel ek, ask och lönn samt till asp och hassel.

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

ADMINISTRATIVA DATA

Naturresevatets namn:	Holmskaten
NVR ID:	2044372
Kommun:	Östhammar
Socken:	Börstil
Fastigheter:	Yttersby 1:3 (del av)
Samfälligheter:	Yttersby s:2 (vägar)
Markägare:	Enskild
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Fastighetsanknutna rättigheter	Officialservitut1 (vintervägar akt 03-BÖL-136)
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget på Söderön i anslutning till Raggaröfjärden, ca 3 km öster om Älvsnäs. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 1.
Gräns:	Området har markerats med skraffering på bifogad beslutskarta, bilaga 2.
Naturgeografisk region:	Roslagens kust/skärgård (25a)
Areal - reservatet:	Totalt 25,7 hektar, varav landareal ca 25,6 ha och vatten 0,1 hektar. Arealen produktiv skogsmark är ca 25,6 ha.
Markslag och naturtyp:	se skötselplan, bilaga 4
Naturtyper enligt Natura 2000:	se skötselplan, bilaga 4

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossier: 0382-02-156

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNINGAR

Motiv till att skyddsformen naturreservat har valts

Länsstyrelsen bedömer att bevarandet av områdets naturvärden är av angeläget allmänt intresse. För att bevara områdets naturvärden krävs inskränkningar i pågående markanvändning (skogsbruk) samt kostnadskrävande skötselinsatser.

Skyddsformen naturreservat enligt miljöbalken har valts för att kunna bevara områdets naturvärden långsiktigt. Vid reservatsbildning kan föreskrifter om begränsningar i markanvändning och föreskrifter om skötsel införas, och området får därigenom ett definitivt skydd.

Beslutets överensstämmelse med övriga åtaganden som berör området

Länsstyrelsen bedömer att reservatsbeslutet ligger väl i linje med de åtaganden som berör området såsom den kommunala översiktsplanen (se även under Upplysningar, sidan 11 i detta beslut).

Reservatet ingår i ett större område utpekad som riksintresse för högexploaterad kust samt i ett område utpekad som riksintresse för rörligt friluftsliv.

Det finns inte någon detaljplan eller några områdesbestämmelser för området.

Intresseprövning

Enligt 7 kap 25 § miljöbalken ska det vid prövning av naturreservatsärenden tas hänsyn även till enskilda intressen. Inskränkningarna i den enskildes rätt att använda mark och vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Bevarandet av områdets naturvärden är ett angeläget allmänt intresse. De inskränkningar som den enskilde drabbas av vid bildandet av reservatet får anses stå i rimlig balans med vad samhället vinner på att området får ett reservatsskydd. Länsstyrelsen bedömer att de föreskrifter som beslutet anger krävs för att syftet med skyddet ska uppnås/tillgodoses.

Konsekvensutredning

Innan beslut fattas om föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska Länsstyrelsen enligt 4 § förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning (2007:1244) utreda föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning. Enligt 5 § samma förordning får en

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
HOLMSKATEN

7(17)

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossier: 0382-02-156

myndighet besluta om föreskrifter utan att genomföra en konsekvensutredning om det saknas skäl för att genomföra en sådan.

Länsstyrelsen bedömer att det saknas skäl för att genomföra en utredning av föreskrifternas konsekvenser eftersom de kostnadsmässiga och andra konsekvenserna för allmänheten är mycket begränsade.

.

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossier: 0382-02-156

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, plöja, dämma, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning med undantag för
 - åtgärder vid underhåll av bil- och traktorvägar (inklusive vägdiken) markerade på beslutskarta i bilaga 3,
 - åtgärder vid underhåll av dike markerat på beslutskarta i bilaga 3,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning med undantag för
 - uppförande av stängsel vid beteshävd,
3. dra fram ny mark- eller luftledning eller ledning i vatten,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på bil- och traktorvägar markerade på beslutskarta i bilaga 3,
 - körning med mindre motorfordon för uttransport av fäلت klövvilt,
5. anordna upplag,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar, med undantag för
 - åtgärder vid underhåll av bil- och traktorvägar (inklusive väg diken) markerade på beslutskarta i bilaga 3,
 - åtgärder vid underhåll av dike markerat på beslutskarta i bilaga 3,
 - åtgärder vid underhåll av stigar markerade på beslutskarta i bilaga 3,
11. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för
 - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
12. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för
 - tamboskap i samband med beteshävd,
13. upplåta plats för camping, orienteringstävling eller liknande arrangemang, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, till exempel jakt.

- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång
-

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatets gränser och uppsättning av informationstavlor som berör reservatet,
2. underhåll och markering av stigar markerade på beslutskarta i bilaga 3,
3. åtgärder för att främja biologisk mångfald, såsom naturvårdsinriktad röjning och avverkning samt skapande av död ved,
4. stängsling och skogsbete,

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

5. undersökningar av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren av naturreservatet.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,
3. gräva upp eller plocka blommor, gräs, mossor, svampar, lavar eller på annat sätt ta bort eller skada växter eller växtdelar av något slag med undantag för
 - plockning av matsvamp, frukt och bär,
4. insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur,
5. medvetet störa djurlivet,
6. elda eller grilla,
7. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
8. framföra fordon utanför väg,
9. sätta upp markeringar, skylt eller liknande, eller göra inskrift,
10. tälta,
11. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Ovanstående föreskrifter under punkterna A och C ska inte utgöra hinder för

- förvaltaren av naturreservatet att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
HOLMSKATEN

11(17)

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

- genomförande av vetenskapliga undersökningar av flora och fauna som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
- nödvändiga åtgärder vid större angrepp av skadeinsekter, sådana åtgärder ska utföras av förvaltaren av naturreservatet.

UPPLYSNINGAR

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningarna Upsala Nya Tidning och Upplands Nyheter.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken gäller omedelbart, även om de överklagas.

Om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet eller föreskriftens syfte får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken meddela dispens från föreskrift för naturreservatet.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

- Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken.
- Fridlysta arter är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845).
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).
- Körning med motorfordon i terrängen regleras i terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).
- Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905)

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
HOLMSKATEN

12(17)

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossier: 0382-02-156

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Under 1998 och 1999 fick Skogsstyrelsen in avverkningsanmälningar inom naturvärdesobjekt och nyckelbiotoper på fastigheten Yttersby 1:3. Samråd hölls med Länsstyrelsen som ansåg att skogsbestånden hade så höga naturvärden att området skulle utredas vidare för en eventuell reservatsbildning. Markägaren informerades och ett preliminärt reservatsförslag presenterades. Förslaget omfattade förutom de aktuella skogsbestånden även stora arealer förstärkningsområden. Markägarna motsatte sig detta med hänvisning till att reservatsförslaget skulle få stora negativa konsekvenser för möjligheten att fortsätta bedriva ett levande skärgårdsjordbruk på fastigheten. Under år 2000 diskuterade markägarna, Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen en helhetslösning för naturskydd på Holmskatan. Reservatsförslaget minskades ner och biotopskydd eller naturvårdsavtal föreslogs på angränsande nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt. Under 2002 bildades två naturvårdsavtal på fastigheten. 2009 inleddes nya diskussioner om naturvårdsavtal i kombination med en målklassad skogsbruksplan. Mellanskog fick i uppdrag att ta fram en målklassad skogsbruksplan för fastigheten. Under 2011 återupptogs diskussionen om ett naturreservat på Holmskatan. Värdering av aktuell del av fastigheten Yttersby 1:3 gjordes 2012. Avtal om inträngsersättning tecknades 2013.

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, samt enligt 25 § samma förordning med Skogsstyrelsen och Östhammar kommun.

Reservatsområdet har mätts in av Lantmäteriet.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under oktober-november 2015 förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

Remissyttranden

Remissyttranden utan erinran mot förslaget har inkommit från Försvarmakten, Skogsstyrelsen och Upplands Botaniska Förening.

Lantmäteriet påpekar att två fastigheter som har del i samfälligheten Yttersby S:1 inte berörs av reservatet och bör tas bort från sändlistan.

Hans och Carl Tibell

Hans och Carl Tibell anser att man bör lägga till förbud mot ”kommersiell bär- och

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
HOLMSKATEN

13(17)

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

matsvamppplockning” under C-föreskrifterna i beslutet. Vidare påpekar de att formuleringen om stängsling och skogsbete under B-föreskrifterna i beslutet inte finns med i överenskommelsen om intrångsersättning. Hans och Carl Tibell anser att stängsling för skogsbete kan innebära problem för jakträttsinnehavarna genom att vilt inte kan röra sig fritt. De förutsätter att stängsling görs i samråd och samverkan med markägare och jaktarrendatorer och förbehåller sig rätten att återkomma med ersättningsanspråk om jaktarrendet påverkas. Hans och Carl Tibell anser att annonsering bör ske i ett lokalt annonsblad.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen anser att frågan om kommersiell bärplockning inte ska hanteras genom reglering i reservatsföreskrifter. Inskränkningar i reservatsföreskrifterna får inte gå längre än vad som krävs för att uppnå syftet med reservatet. I det här fallet anser Länsstyrelsen inte att det behövs en föreskrift mot kommersiell bär- och svampplockning.

Länsstyrelsen instämmer i att eventuell stängsling för skogsbete ska göras i samråd med markägaren. För att det ska bli tydligare så skriver Länsstyrelsen en formulering om det i skötselplanen.

Vilka tidningar annonsering ska ske i regleras i lag. Om det handlar om mycket publika reservat kan man överväga ytterligare annonsering men Länsstyrelsen anser inte att det är nödvändigt för Holmskatan.

På sidan 3 i skötselplanen står det att syftet med reservatet ska uppnås bland annat genom att anlägga stigar. Hans och Carl Tibell påpekar att det är viktigt att anläggande av stigar sker i samråd med markägaren. *Länsstyrelsens kommentar:* Enligt föreskrift A9 och B3 har markägaren respektive förvaltaren rätt att underhålla och röja befintliga stigar som framgår av beslutskarta 3. Det är inte tillåtet att anlägga nya stigar. Formuleringen om att anlägga stigar under rubriken ”Syftet med reservatet” är missvisande och ändras till ”underhålla stigar”.

Hans och Carl Tibell har ett förslag på formulering angående de privata vägarna fram till reservatet. Länsstyrelsen inför ändringen enligt önskemål.

Hans och Carl Tibell skriver att skogsbete innebär en stor påverkan på biotopen och att det måste övervägas noga hur och var ett eventuellt bete införs. Lokala erfarenheter säger att guckusko kan missgynnas av bete och de anser att eventuellt bete därför endast bör ske på områden som inte har förekomst av guckusko.

Länsstyrelsens kommentar: Skogsbete har många positiva effekter på skogsbiotopen som helhet. Kunskapen om effekterna av skogsbete på de prioriterade arterna är dock begränsad och därför anser Länsstyrelsen att det är viktigt att följa upp effekterna om skogsbete införs, både på guckusko och på andra prioriterade arter, framförallt kalkgynnade mykorrhizasvampar. Det kan bli nödvändigt att göra avvägningar

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
HOLMSKATEN

14(17)

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

mellan olika skyddsvärden, t ex guckusko och sällsynta marksvampar, om man ser att betet gynnar en art men inte en annan. Länsstyrelsen lägger till en formulering om uppföljning i skötselplanen.

Upplandsstiftelsen

Upplandsstiftelsen skriver i sitt yttrande att framförallt granar har höga naturvärden i Holmskatan. Det finns många sällsynta marksvampar som bildar mykorrhiza med gran. Dessa svampar trivs i rena täta granbestånd med låg markvegetation till exempel gles mossvegetation med inslag av lågörter. Upplandsstiftelsen anser att syftets formulering om att "bevara lövträdsrik kalkbarrskog" samtidigt som "den kalkgynnade svampfloran ska bevaras" inte går att genomföra på samma yta eftersom det inte växer kalkgynnade barrskogssvampar på lövträdsrika platser. Upplandsstiftelsen anser att det inte är lämpligt att hugga bort granar vid restaureringsinsatser för t ex skogsbete. Istället bör man hugga bort främst björk och tall, eftersom dessa trädslag har låga naturvärden i reservatet. En alltför gles struktur är inte heller gynnsam eftersom ljusinsläppet bidrar till tjock och täta vegetationsskikt som inte passar för rödlistade mykorrhizasvampar. Upplandsstiftelsen anser vidare att man bör undersöka om det finns skyddsvärda mykorrhizasvampar innan man glesar ut trädsiktet för att gynna guckusko. De menar att det inte är självklart att guckusko ska prioriteras framför rödlistade marksvampar och att man måste göra en avvägning mellan olika skyddsvärden. Om guckusko ska gynnas bör man göra det genom markstörning i halvöppna, fuktiga miljöer t ex utmed skogsbilvägar. Det finns exempel som visar att guckusko nyetablerar sig lätt på kalkrika markblottor. Upplandsstiftelsen förslår några tillägg och ändringar i artlistan. Länsstyrelsen inför de flesta av dessa ändringar.

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen ändrar formuleringarna i syftet så att det stämmer bättre med bevarandet av skyddsvärda marksvampar. Länsstyrelsen ändrar också områdesbeskrivningarna och sköselföreskrifterna så att det blir tydligare vilka granvärden som finns och att tall och björk ska huggas bort snarare än gran vid restaureringsinsatser. Länsstyrelsen ändrar sköselföreskrifterna så att restaureringsinsatser främst görs i samband med att skogsbete införs. Möjligheten till markstörning för att gynna nyetablering av områdets prioriterade arter finns inte med i det inträngsavtal som tecknats med markägaren. Sådana åtgärder kräver därför en separat överenskommelse med markägaren.

Därutöver har mindre ändringar av redaktionell karaktär gjorts i beslut och skötselplan.

2016-10-21

Dnr: 511-4294-12
Dossienr: 0382-02-156

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Beslutet kan överklagas hos regeringen, miljö- och energidepartementet, se bilaga 5.

Beslut i detta ärende har fattats av tf. landshövding Johan von Knorring. I den slutliga handläggningen deltog även länsassessor Annika Israelsson, antikvarie Lennart Swanström, planhandläggare Åsa Blomster, naturvårdsdirektör Lennart Nordvarg och naturvårdshandläggare Katarina Rydh, föredragande.

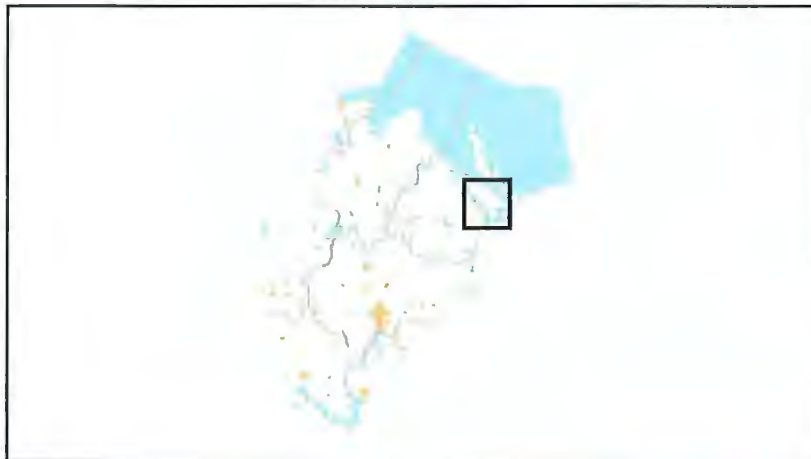
Johan von Knorring

Katarina Rydh

BILAGOR

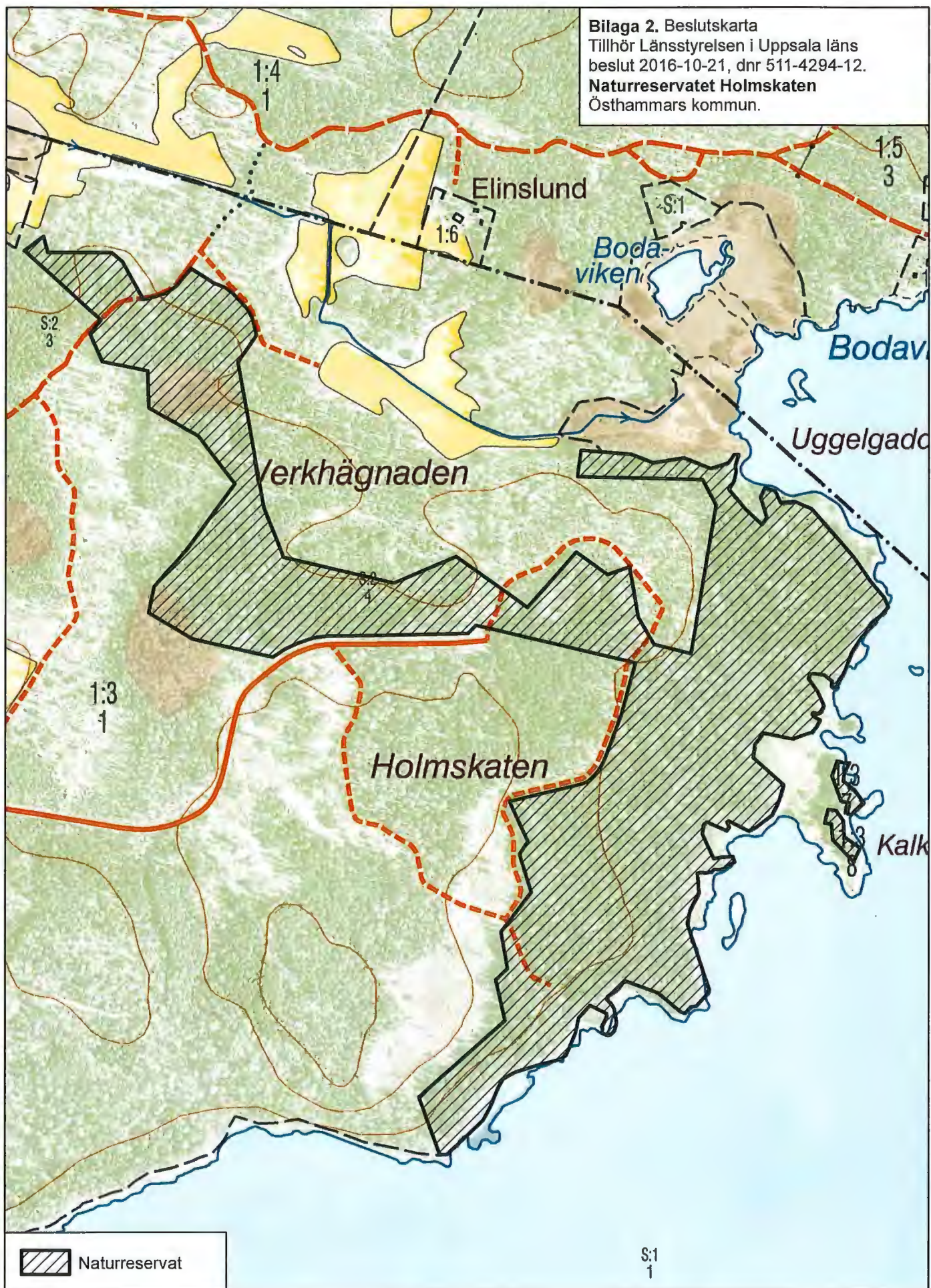
1. Översiktskarta, skala 1:100 000
2. Beslutskarta, skala 1:6 000
3. Beslutskarta, skala 1:6 000
4. Skötselplan med underbilagor
5. Hur man överklagar

Bilaga 1. Översiktskarta.
Tillhör Länsstyrelsen i Uppsala läns
beslut 2016-10-21, dnr 511-4294-12.
Naturreservatet Holmskatan
Östhammars kommun.

Bilaga 2. Beslutskarta
Tillhör Länsstyrelsen i Uppsala läns
beslut 2016-10-21, dnr 511-4294-12.
Naturreservatet Holmskatan
Östhammars kommun.

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 200 400 m

Skala 1:6 000

Bilaga 3. Beslutskarta
Tillhör Länsstyrelsen i Uppsala läns
beslut 2016-10-21, dnr 511-4294-12.
Naturreseptatet Holmskaten
Östhammars kommun.

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

- Reservatsgräns
- Traktorvägar som får underhållas enligt föreskrift A1 och A9
- Bilväg som får underhållas enligt föreskrift A1 och A9
- Stigar som får underhållas enligt föreskrift A9 och B2
- Dike som får underhållas enligt föreskrift A1 och A9

0 200 400
m

Skala 1:6 000

Skötselplan för naturreservatet

Holmskatan

Östhammars kommun

Framsidesbild: Guckuskobestånd skötselområde A3

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE.....	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Administrativa data.....	4
Bestämmelser utöver reservatsbeslut.....	5
Naturvärdesbedömningar.....	5
Åtgärdsprogram för hotade arter.....	6
Allmän beskrivning	6
Historisk och nuvarande markanvändning.....	7
Områdets bevarandevärden.....	8
Biologiska värden	8
Kulturhistoriska värden.....	12
Värden för friluftslivet	12
Prioriterade bevarandevärden	12
Beskrivning av byggnader	13
KÄLLFÖRTECKNING	14
PLANDEL	15
Övergripande skötsel	15
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder.....	16
Skötselområde A: Grandominerad kalkbarrskog - 21,3 ha.....	16
Skötselområde B: Förstärkning – 3,9 ha	20
Skötselområde C: Äldre lövbestånd – 0,5 ha.....	23
Byggnader	24
Anordningar för friluftslivet.....	24
Upplysningar	25
Bränder.....	25
Vägar (inklusive vägdiken)	25
Stigar.....	25
Stängsel.....	25
Rensning av diken.....	25
Jakt	25
Kulturlämningar.....	25
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	26
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	26
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER	27
BILAGOR.....	28

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och att vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Det preciserade syftet med naturreservatet Holmskatan är att:

- bevara områdets betespräglade kalkbarrskog med dess ekosystem och biologiska mångfald,
- bevara den kalkgynnade svamp- och kärlväxtfloran,
- bevara de upplevelsemässiga värden som är förknippade med kalkbarrskogen och dess flora och fauna.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- hävda skogsmarken med skogsbete och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar hotade arter,
- återställa barrplanteringar så att de kan utvecklas mot kalkbarrskog,
- sätta upp informationsskyltar och underhålla stigar.

BESKRIVNINGSDDEL

Administrativa data

Naturresevatets namn:	Holmskatan
NVR ID:	2044372
Kommun:	Östhammar
Socken:	Börstil
Fastigheter:	Yttersby 1:3 (del av)
Samfälligheter:	Yttersby s:2 (vägar)
Markägare:	Enskild
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Fastighetsanknutna rättigheter	Officialservitut1 (vintervägar akt 03-BÖL-136)
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget på Söderön i anslutning till Raggaröfjärden, ca 3 km öster om Älvsnäs. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 1 till beslutet.
Gräns:	Området har markerats med skraffering på bifogad beslutskarta, bilaga 2 till beslutet.
Natureografisk region:	Roslagens kust/skärgård (25a)
Areal - reservatet:	Totalt 25,7 hektar, varav landareal ca 25,6 ha och vatten 0,1 hektar. Arealen produktiv skogsmark är ca 25,6 ha.
Markslag och naturtyp (ungefärliga arealer):	
Naturskogsartad kalkbarrskog, äldre än 140 år	4,0 ha
Naturskogsartad kalkbarrskog, mellan 90-140 år	16,7 ha
Granskog mellan 60-80 år	3,9 ha
Hygge med kvarlämnade grova lövträd och tallar	0,5 ha
Skogsbevuxen myrmark	0,5 ha
Öppen myrmark	0,1 ha

Naturtyper enligt Natura 2000 (se karta, bilaga 4.2):

Taiga (9010) *	2,9 ha
Lövsumpskog (9080)	1,7 ha
Näringsrik granskog (9050)	15,3 ha
Landhöjningsskog (9030) *	0,1 ha
Strandängar vid Östersjön (1630)	0,3 ha
Öppna mossar och kärr (7140)	0,1 ha
Skogsbevuxen myr (9740)	0,5 ha

* Prioriterad naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv

Bestämmelser utöver reservatsbeslut

Holmskatan gränsar till ett större havsområde (Bottenhavet) utpekad som riksintresse för yrkesfisket (2006) enligt miljöbalken 3 kap. 5 § och som därmed har ett långsiktigt skydd mot andra verksamheter som kan ha påtaglig negativ inverkan.

Reservatet ingår i ett större område utpekad som riksintresse för högexploaterad kust samt i ett område utpekad som riksintresse för rörligt friluftsliv.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

- Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken.
- Fridlysta arter är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845).
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).
- Körning med motorfordon i terrängen regleras i terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).
- Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905)

Naturvärdesbedömningar

Den nordvästra delen av Holmskatan omfattas av Länsstyrelsens naturvårdsprogram (1987). Objektet "Mosaiklandskap mellan Hagalund och Sundsäng" (82.92) bedömdes tillhöra klass II (mycket högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering

framhölls bland annat betydelsen av örtrika skogspartier och sumpskogar samt möjligheterna till strövmöjligheter för friluftslivet.

Delar av Holmskatan berörs av Länsstyrelsens våtmarksinventering (1986). Objektet ”Sumpskog på Holmskatan 300 m O Högalund” (12J 6A 02) fördes till klass 2 (hög naturvärde). Objektet beskrivs som sumpskog med lokal hydrologisk påverkan genom dikning.

Skogsstyrelsen har beskrivit två nyckelbiotoper (kalkbarrskog) som delvis ligger inom reservatet. Sammanlagt ingår ca 19 ha nyckelbiotop i reservatet. Nyckelbiotopernas värden beskrivs med hög och jämn luftfuktighet, stora botaniska värden och rikligt med död ved. I norr berörs ca 2,4 hektar av reservatet av ett naturvärdesobjekt (betad skog). Skogsstyrelsen har också pekat ut två sumpskogar som delvis ingår i reservatet (klass 2). De beskrivs som kärrskog av typen blandskog med löv och barr. I anslutning till reservatet finns tre områden med naturvårdsavtal för kulturmark/hage/skogsbete respektive naturskogsartad lövskog.

Naturreservatet ligger i en värdestrakt (Söderön och Fagerön) som är utpekad i den regionala strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006). Värdestrakten karakteriseras av ett småskaligt jordbrukslandskap omväxlande med skogsmark, bland annat örtrika barr- och blandskogar på kalkhaltig morän. I beskrivningen framhålls särskilt kalkbarrskogarnas värde för sällsynta och hotade marksammar.

Naturtypen kalkbarrskog är utpekad som en ansvarsnaturtyp för Uppsala län. Ett flertal ansvarsarter tillhörande kalkbarrskogen återfinns i reservatet, bland annat guckusko, violgubbe och gul lammticka.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Violgubbe, som förekommer rikligt i reservatet, har ett eget åtgärdsprogram. Delar av Holmskatan har klassats som klass 1 objekt enligt kriterier i åtgärdsprogrammet för violgubbe. Det innebär att det är en av de finaste lokalerna i landet. Kalkbarrskogar ingår i åtgärdsprogrammet för kalktallskogar. Gran, tall och ek äldre än 200 år samt övriga trädslag äldre än 140 år klassas som särskilt skyddsvärda träd och ingår i åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd

Allmän beskrivning

Naturreservatet är beläget på Söderön i anslutning till Raggaröfjärden. Reservatet ligger ca 3 km öster om Älvsån.

Topografin i området är flack med endast mindre höjdskillnader.

Berggrunden består enligt berggrundskartan huvudsakligen av gnejsgranitoid som är en sur intrusivbergart. I de västra delarna berörs reservatet av ett område med metagabbroid, en basisk intrusivbergart. Urberget är enligt jordartskartan täckt av sandig morän, i norra delen av reservatet med inslag av lera. Urberg kommer upp till markytan fläckvis i hela reservatet. Kalkinnehållet i moränen är högt. Kärren består av torv.

Skogen i reservatet består av äldre, grandominerad kalkbarrskog med ett rikt inslag av ädellövträd, asp och hassel. Marken växlar mellan frisk och fuktig och på många ställen finns fuktdrag med örtrik vegetation. Där urberget kommer upp till markytan finns små hållmarker med senvuxna tallar och risvegetation. Det finns också små kärr med sumpskog och längs stranden växer strandskog med framförallt al. Av lövträden är det björk och asp som dominerar men i sumpskogarna förekommer även al och ask. Ädellövträd förekommer spritt över hela reservatet. Vanligast är ask, lönn, ek och hassel. Det finns även grova aspar och enstaka grova ekar. De äldsta delarna av skogen är ca 145 år. Förekomsten av död ved i några av de äldre delarna är mycket rik.

Skogen har tidigare troligen varit mycket gles på grund av plockhuggning och bete. Skogens luckiga struktur och rester efter gamla trögärdesgårdar vittnar om det. Spridda gamla tallar och granar tyder på att det finns trädkontinuitet. I flera bestånd har bete och plockhuggning upphört för länge sedan och skogen har slutit sig till en skuggig miljö. Flera av de rödlistade arterna som finns på Holmskatan idag är knutna till död ved och lågor.

Norra Uppland har unika förhållanden med landhöjning i kombination med kalkrik morän. Det har medfört att kalkrika skogar successivt nybildats. Holmskatan är ett fint exempel på en sådan äldre kalkbarrskog vid landhöjningskust. De mest skyddsvärda arterna i gamla kalkbarrskogar är mykorrhizasvampar och vissa kärlväxtarter till exempel orkidéer. På Holmskatan förekommer guckusko i rikliga bestånd och det finns många sällsynta och kalkgynnade mykorrhizasvampar knutna till främst gran. På Holmskatan finns även många skyddsvärda arter knutna till ädellövträd till exempel ek, ask och lönn samt till asp och hassel.

Historisk och nuvarande markanvändning

På häradskartan från 1901-1906 är området markerat som en gles barrdominerad skog. Lövträd finns markerade över hela området men särskilt längs stranden. Centralt i området finns en inäga. Idag kan man se spår i terrängen av denna inäga i form av diken och små stenrösen. I nordöstra delen finns några små kärr markerade.

Idag är kärren sumpskog. Strax norr om de centrala delarna av reservatet finns en äng markerad.

På ekonomiska kartan från 50-talet kan man se att skogen har en gles struktur, särskilt i de östra strandnära delarna. Den lilla inägan syns tydligt som öppen mark men är inte markerad som åkermark.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukna.

Naturvärdena är främst knutna till äldre grandominerad kalkbarrskog med inslag av ädellövträd och hassel. Totalt är 32 rödlistade arter och ytterligare 64 signalarter (arter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffade inom reservatet. Kalkbarrskog är en ansvarsnaturtyp för Uppsala län.

Flera rödlistade kalkgynnade mykorrhizasvampar har påträffats i reservatet. Många av dessa svampar bildar mykorrhiza med gran och trivs i täta granbestånd med låg markvegetation till exempel gles mossvegetation med inslag av lågörter. Några exempel på naturvårdsintressanta spindelskivlingar är duvspindling, barrviolspindling, äggspindling och odörspindling. Det finns också flera sällsynta korallfingersvampar som gyllenfingersvamp och blek fingersvamp. Violgubbe är en vackert lilafärgad marksvamp som bildar mykorrhiza med gran. Den förekommer i hela reservatet och är en karaktäristisk art i kalkbarrskogen. En annan marksvamp som trivs i kalkpåverkad granskog är gul lammticka.

Många naturvårdsintressanta arter är knutna till död ved. På lågor av framförallt gran eller asp förekommer flera krävande mossor som vedtrappmossa, grön sköldmossa och liten hornflikmossa. Svampen gransotdyna är knuten till grova, murkna granlångor. Vågticka förekommer på omfallkullna, döda stammar främst av gran.

Skogen har ett stort inslag av ädellövträd och asp. I sådana miljöer trivs ädellav, som växer på gamla träd av ask, lönn eller asp i fuktiga skogsmiljöer.

Skogen är mycket örtrik och har en kalkgynnad kärlväxtflora. Flera orkidéarter finns till exempel skogsknipprot, skogsnycklar, nästrot, tvåblad och guckusko. Guckusko trivs på kalkhaltig mark med rörligt grundvatten och förekommer i livskraftiga bestånd i stora delar av reservatet. Arten ingår i EUs habitatdirektiv. Andra kärlväxter som förekommer rikligt är vårärt sårläka, underviol, ormbär och tandrot.

Bland fågelarter kan nämnas järpe, spillkråka och sparvuggla. Dessa fågelarter ingår i EUs fågeldirektiv.

Skyddsvärda arter:

Fåglar

<i>Bonasa bonasia</i>	järpe	F
<i>Dendrocopos minor</i>	mindre hackspett	NT
<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka	F
<i>Glaucidium passerinum</i>	sparvuggla	F

Insekter

<i>Hesperia comma</i>	silversmygare	NT
<i>Microbregma emarginatum</i>	granbarkgnagare	S
<i>Zygaena viciae</i>	mindre bastardsvärmare	NT

Kärlväxter

<i>Actaea spicata</i>	svart trolldruva	S
<i>Cardamine bulbifera</i>	tandrot	S
<i>Crepis paludosa</i>	kärrfibbla	S
<i>Cypripedium calceolus</i>	guckusko	A S § C
<i>Dactylorhiza maculata</i>	fläcknycklar	S §
<i>Dactylorhiza maculata subsp. fuchsii</i>	skogsnycklar	S §
<i>Daphne mezereum</i>	tibast	S
<i>Dryopteris cristata</i>	granbräken	S
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa	S
<i>Epipactis helleborine</i>	skogsknipprot	S §
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt	S
<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot	S
<i>Neottia ovata</i>	tvåblad	S §
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär	S
<i>Sanicula europaea</i>	sårläka	S
<i>Viola mirabilis</i>	underviol	S

Lavar

<i>Arthonia byssacea</i>	ekpricklav	VU
<i>Arthonia leucopellaea</i>	kattfotslav	S
<i>Arthonia ruana</i>	jaguarfläck	

<i>Bacidia rubella</i>	lönnlav		S
<i>Chaenotheca chlorella</i>	kornig nållav		S
<i>Collema subnigrescens</i>	aspgelélav	NT	S
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		S
<i>Leptogium teretiusculum</i>	dvärgtufs		S
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	S
<i>Megalaria grossa</i>	ädellav	VU	S
<i>Mycobilimbia carneoalbida</i>	knopplav		
<i>Mycobilimbia tetramera</i>	svartbrun knopplav		
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav		S
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav		S
<i>Schismatomma pericleum</i>	rosa skärelav	NT	S

Mossor

<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	S
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	A	S
<i>Campylium stellatum</i>	guldspärrmossa		
<i>Chiloscyphus profundus</i>	vedblekmossa		
<i>Geocalyx graveolens</i>	terpentinmossa		S
<i>Herzogiella seligeri</i>	stubbspretmossa		S
<i>Jungermannia subulata</i> var. <i>leiantha</i>	rörsvepemossa		S
<i>Lophozia ascendens</i>	liten hornflikmossa	VU	S
<i>Nowellia curvifolia</i>	långflikmossa		S
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa		

Svampar

<i>Albatrellus citrinus</i>	gul lammticka	VU	S	C
<i>Camarops tubulina</i>	gransotdyna	VU		
<i>Climacocystis borealis</i>	trådticka		S	
<i>Cortinarius caesiocanescens</i>	duvspindling	VU	S	C
<i>Cortinarius hircynicus</i>	barrviolspindling	NT	S	
<i>Cortinarius meinhardii</i>	äggspindling	NT	S	C
<i>Cortinarius mussivus</i> s.lat	odörspindling	VU	S	C
<i>Cortinarius odorifer</i>	anisspindling		S	
<i>Cortinarius venetus</i>	olivspindling		S	
<i>Cortinarius violaceus</i> s.lat.	violspindling		S	
<i>Dichomitus campestris</i>	hasselticka		S	
<i>Encoelia furfuracea</i>	läderskål		S	
<i>Fistulina hepatica</i>	oxtungssvamp	NT	S	

<i>Geastrum quadrifidum</i>	fyrflikig jordstjärna	NT	S	
<i>Gomphus clavatus</i>	violgubbe	VU	S	P, C
<i>Hericium coralloides</i>	koralltaggsvamp	NT	S	
<i>Hydnellum conrescens</i>	zontaggsvamp		S	
<i>Hygrophorus discoideus</i>	diskvaxskivling		S	
<i>Hygrophorus karstenii</i>	äggvaxskivling	NT		
<i>Lentaria byssiseda</i>	spinnfingersvamp	NT	S	
<i>Leptoporus mollis</i>	kötticka	NT	S	
<i>Limacella glioderma</i>	brun klibbskivling		S	
<i>Onnia tomentosa</i>	luddticka	NT	S	
<i>Peziza michelii</i>	gulköttig storskål			
<i>Phellinus chrysoloma</i>	granticka	NT	S	
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT	S	
<i>Phellinus ferruginosus</i>	rostticka		S	
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT	S	
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	NT	S	
<i>Ramaria brunneicontusa</i>	gyllenfingersvamp	VU	S	C
<i>Ramaria flava s.lat.</i>	gul fingersvamp		S	
<i>Ramaria pallida</i>	blek fingersvamp	NT		
<i>Ramaria testaceoflava</i>	gultoppig fingersvamp	NT	S	
<i>Spongiporus undosus</i>	vågticka	VU		
<i>Tricholoma aurantium</i>	brandmusseron		S	

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2005)
§ = Arten är fridlyst i Sverige
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart för Uppsala län

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2010):

- CR = Critically endangered Akut hotad
EN = Endangered Starkt hotad
VU = Vulnerable Sårbar
NT = Near threatened Nära hotad
DD = Data deficient Kunskapsbrist

Geovetenskapliga värden

Moränen har ett högt innehåll av kalk vilket bidrar till att ge området en artrik svamp- och kärlväxtflora.

Kulturhistoriska värden

Det finns inga registrerade fornlämningar i reservatet.

Skogen har tidigare nyttjats som skogsbetesmark. Spår av detta finns kvar i form av döda eller döende enbuskar, en luckig och gles struktur på skogen och rester efter trögärdesgårdar.

I skötselområde B2 finns en gammal inäga som idag utgörs av fuktig mark, igenväxande med bland annat björk.

Värden för friluftslivet

I reservatet kan besökare få fina naturupplevelser av skog och hav genom att promenera längs stigarna. Vägarna som leder fram till reservatet från Älvsnäs och Boda är privata och försedda med vägbom. Reservatet nås till fots.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp: Äldre grandominerad kalkbarrskog.

Strukturer: Flerskiktat och luckigt trädskikt, gamla träd, död ved, fuktdrag. Ett rikt inslag av ädellövträd, asp och hassel.

Växt-, svamp- och djursamhällen: Kalkgynnad svamp- och kärlväxtflora.

Arter:

Kärlväxter

<i>Cypripedium calceolus</i>	guckusko	A	S	§	C
------------------------------	----------	---	---	---	---

Lavar

<i>Megalaria grossa</i>	ädellav	VU	S
-------------------------	---------	----	---

Mossor

<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	A	S
<i>Lophozia ascendens</i>	liten hornflikmossa	VU	S

Svampar

<i>Albatrellus citrinus</i>	gul lammticka	VU	S	C
<i>Camarops tubulina</i>	gransotdyna	VU		

<i>Cortinarius caesiocanescens</i>	duvspindling	VU	S	C
<i>Cortinarius meinhardii</i>	äggspindling	NT	S	C
<i>Cortinarius mussivus s. lat</i>	odörspindling	VU	S	C
<i>Gomphus clavatus</i>	violgubbe	VU	S	P, C
<i>Ramaria brunneicontusa</i>	gyllenfingersvamp	VU	S	C
<i>Ramaria pallida</i>	blek fingesvamp	NT		
<i>Spongiporus undosus</i>	vågticka	VU		

Friluftsliv: Naturupplevelse
Geologiska värden: Landhöjningskust, kalkpåverkan
Biologiskt kulturarv: Spår av skogsbete

Beskrivning av byggnader

Det finns inga byggnader inom reservatet.

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

- Gärdenfors, U. (ed.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010 - The 2010 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1986: Inventering av våtmarker i Uppsala län. 1. Rapport och bearbetning.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv (del av objekt 99.999). Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr. 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen, 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
- Naturvårdsverket. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.
- Nitare, J. (red.) 2000. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Nitare, J. 2014: Gyllenfingersvamp *Ramaria brunneicantata* – ett smycke i hotade kalkgranskogar. Svensk Mykologisk tidskrift 35:3 2014
- Aronsson, G. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av violgubbe (*Gomphus clavatus*). Naturvårdsverket. Rapport 5638.
- Forslund, M. (red) 2015. Ansvarsarter och ansvarsnaturtyper i Uppsala län. Meddelandeserien 2015:03 Länsstyrelsen i Uppsala
- Nitare, J. 2009. Åtgärdsprogram för kalktallskogar 2009-2013. Naturvårdsverket. Rapport 5967.

Oppublicerade skrifter

- Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.
- Skogsstyrelsen Mälardalen. Nyckelbiotopsinventering.
- Lennartsson, T., Dahlström, A. & Erikson, M. 2012. Uppländska kalkbarrskogar, Biologiska toppobjekt och ett bortglömt kulturarv. Länsstyrelsen.
- Nitare, J & Högberg, N. 2012. Svenska arter av fjälltaggsvampar (*Sarcodon*) – en preliminär rapport. Svensk Mykologisk Tidskrift nr 3, sid. 2-49.

Digitala källor

- ArtDatabanken, Artfaktablad. <http://www.artfakta.se/GetSpecies.aspx?SearchType=Advanced>
- Riksantikvarieämbetet. 2011. Fornlämningsregister, tillgängligt på <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>
- Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se>.

Kartmaterial

- Storskifteskarta, 1792
- Laga skifteskarta, 1865
- Lantmäteriets digitala häradsökonomiska karta. Söderön J112-93-6, Kartlagd 1901-1906
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Yttersby J133-12J6a55, Kartlagd 1953.
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Fälön J133-12J6b55, Kartlagd 1953.
- Lantmäteriets digitala generalstabskarta. Grisslehamn J243-93-1, Kartlagd 1878.
- Lantmäteriets fastighetskarta från 2003, 2011 och 2013
- SGU, digitala jordarts- och berggrundskartor

PLANDEL

Övergripande skötsel

Skötseln av reservatet ska leda till att bevara skogens luckiga och flerskiktade karaktär.

Det är därför önskvärt att ett extensivt skogsbete återupptas. Eventuellt kan man ha sent betessläpp, efter guckuskons blomning, eller bete vartannat/vart tredje år. Det finns lokal erfarenhet av att guckusko missgynnas av bete. Därför är det viktigt att följa upp effekterna av skogsbete både på guckusko och på andra prioriterade arter, framförallt kalkgynnade mykorrhizasvampar. Det kan bli nödvändigt att göra avvägningar mellan olika skyddsvärden, t ex guckusko och sällsynta marksvampar, om man ser att betet gynnar en art men inte en annan.

Om skogsbete införs kan försiktiga, successiva plockhuggningar göras i syfte att förstärka skogsbetesstrukturen. Det är en fördel om djuren kan beta något eller några år innan plockhuggningar utförs för att man ska kunna bedöma om plockhuggningar är nödvändiga och att man i huggningarna kan utgå från de gläntor som skapas av betesdjuren själva. Plockhuggningarna görs med fördel i omgångar för att man ska kunna se effekterna av huggningarna och det efterföljande skogsbetet. Det finns en risk att det slutna mosstäcket skadas och att ett ökat ljusinsläpp resulterar i hög gräsvegetation som konkurrerar ut guckusko och sällsynta mykorrhizasvampar. Många av de rödlistade arterna på Holmskatan är knutna till skuggiga skogsmiljöer. Det är inte meningen att skogen ska bli så öppen att dessa arter riskerar att konkurreras ut.

Om skogsbete inte går att ordna ska endast punktvisa plockhuggningar av enskilda träd göras, om det behövs för att gynna guckusko och andra prioriterade arter.

Vid restaureringsinsatser är det främst unga och medelålders träd av tall och björk som avverkas eller ringbarkas, eftersom dessa trädslag har låga naturvärden i reservatet. Gran är viktigt för många av reservatets prioriterade arter och ska generellt sparas och gynnas i hela reservatet.

I ljusöppna miljöer, till exempel bryn och längs bil- och traktorvägar, hålls grova ekar och andra ljuskrävande grova träd friställda från sly som skuggar stammarna och från unga/medelålders träd som växer upp i kronorna.

Död ved är ett viktigt substrat för många av reservatets prioriterade arter och därför är det viktigt att så mycket avverkade träd som möjligt lämnas i skogen nära sin växtplats och i så intakt skick som möjligt. Vid större mängder kan avverkade träd och grenar samlas i faunadepåer. Det går också att arbeta med ringbarkning av träd för att skapa variation och stående död ved.

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Reservatet har delats upp i tre skötselområden med flera delområden. För avgränsning av områdena se skötselområdeskarta, bilaga 4.1. För varje skötselområde anges ett bevarandemål. Bevarandemålen ska följas upp med hjälp av målindikatorer som anges i en uppföljningsplan.

Skötselområde A: Grandominerad kalkbarrskog - 21,3 ha

Beskrivning:

Skötselområdet omfattar reservatets naturskogsartade kalkbarrskogar. Skogen är flerskiktad, luckig och varierad och domineras av gran med ett stort inslag av tall och asp. Även björk, lönn, ask, al, ek, sälg och hassel förekommer rikligt. Terrängen varierar från små hällmarker till fuktdrag och sumpskogspartier. Framförallt de lägre delarna är tydligt kalkpåverkade med en rik örtflora till exempel tandrot, vårärt och guckusko. Det finns gott om gamla träd och mycket liggande och stående död ved. Döda enbuskar vittnar om att delar av skogen för länge sedan har varit mer öppen och betad.

Inom skötselområdet förekommer samtliga prioriterade arter. Violgubbe, gyllenfingersvamp, blek fingersvamp, duvspindling, gul lammticka, äggspindling och odörspindling. På död ved finns vågticka, gransotdyna, grön sköldmossa och liten hornflikmossa. Ädellav har hittats på asp. Guckusko förekommer i rikliga bestånd.

Skötselområdet omfattar tre delområden:

A1

Skogen är ca 90-110 år med några spridda äldre träd. I södra delen finns ett litet öppet kärr med spridda salixbuskar och runt kärret finns en skogsbeväxt myr. Norr om myren finns en sumpskog med björk, al, asp och en del gran.

En bilväg passerar genom områdets norra del.

Bild 1: Öppet kärr skötselområde A1

A2

Östra delen är örtrik med bland annat liljekonvalj, blåsippa och vårärt. Det finns gott om döda granar. I den centrala delen finns en sumpskog med senvuxen gran, al och björk. Skogens ålder är ca 145 år. I nordväst finns ett torrare parti med äldre tallar och granar.

En traktorväg och ett dike går genom området.

Bild 2: Miljöbild skötselområde A2

Bild 3: Sumpskog skötselområde A2

A3

Skogen är ca 125 år och flerskiktad, luckig och varierad. Längs vattnet växer en smal bård av strandalskog. Enstaka gamla grova ekar finns. I södra delen är de örtrika partierna mer uppblandade med hällmarker där det växer senvuxna träd med hänglavar och markvegetationen utgörs av lavar och ris. Stora delar av området

har påtagliga naturskogsdrag. Två små öar med landhöjningsskog och strandäng ingår i skötselområdet.

Bild 4: Tänkbar växtplats för rödlistade mykorrhizasvampar i skötselområde A3; till vänster under smågranarna.

Bild 5: Havsutsikt skötselområde A3.

Bevarandemål: Äldre grandominerad kalkbarrskog med en luckig och flerskiktad struktur. Död ved förekommer i olika grovlek och nedbrytningsgrad. Skogen har ett rikt inslag av ädellövträd, asp och hassel. Guckusko finns i livskraftiga bestånd och miljön är gynnsam för kalkgynnade mykorrhizasvampar, till exempel violgubbe.

- Arealen Näringsrik granskog (9050), Taiga (9010) och Lövsumpskog (9080), är minst 19,9 hektar.
- Arealen Öppen mosse (7140) och Skogsbevuxen myr (9740) är minst 0,6 hektar.
- Arealen Strandäng vid Östersjön (1630) och Landhöjningsskog (9030) är minst 0,4 hektar.

Skötselåtgärder: Restaurering:

Enstaka träd kan tas bort om det behövs för att gynna guckusko och andra prioriterade arter.

Om skogsbete införs kan försiktiga successiva plockhuggningar av unga eller medelålders träd göras i syfte att förstärka skogens luckiga och flerskiktade skogsbetesstruktur.

I ljusöppna miljöer, till exempel bryn och längs bil- och traktorvägar, hålls ekar och andra ljuskrävande grova träd friställda från sly som skuggar stammarna. Unga/medelålders träd som växer upp i kronorna tas bort.

Löpande:

Området får betas med ett extensivt skogsbete.

Se även stycket "Övergripande skötsel".

Skötselområde B: Förstärkning – 3,9 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av granplanteringar som är ca 60-75 år. Skogen ska betraktas som förstärkningsområden och skötas för att på sikt bli naturskogsartade kalkbarrskogar och lämpliga som livsmiljö för reservatets prioriterade arter.

B1

Ca 75 årig, gles gallrad granskog med inslag av tall och björk. Även ek och lönn förekommer.

Bild 6: Gles gallrad granskog med lövinslag, skötselområde B1

B2

Den södra och centrala delen utgörs av en ca 70-årig tät granplantering med sparsamt inslag av tall, asp, björk och hassel. Markvegetationen är örtrik och kalkgynnad. I områdets norra del finns en gammal inäga som idag utgörs av fuktig mark, igenväxande med bland annat björk. Guckusko förekommer i den södra delen av skötselområdet. I östra delen intill den öppna marken i skötselområde C finns ett ca 20 år gammalt hygge som är planterat med gran och tall och har kraftiga uppslag av asp, björk och hassel. En traktorväg går genom området vid den östra gränsen.

Bild 7: Miljöbild skötselområde B2. Vid en eventuell huggning är det lämpligt att hugga bort tall och björk. Foto Gillis Aronsson

B3

Ca 70-årig tät och örtrik granplantering med visst lövinslag bland annat lönn och hassel. Guckusko förekommer.

Bild 8: Miljöbild skötselområde B3. Tätt grandominerat bestånd med låg mossvegetation. Lämplig struktur för marksvampar. Foto Gillis Aronsson.

B4

Ca 60-årig tät granplantering med inslag av björk.

Bild 9: Miljöbild skötselområde B4.

Bevarandemål: Grandominerad kalkbarrskog med en luckig och flerskiktad struktur. Död ved förekommer i olika grovlek och nedbrytningsgrad. Miljön är gynnsam för guckusko och kalkgynnade mykorrhizasvampar till exempel violgubbe.

Skötselåtgärder: Enstaka träd kan tas bort om det behövs för att gynna guckusko och andra prioriterade arter.

Om skogsbete införs kan en huggning göras för att skapa en viss luckighet och åldersstruktur i skogen. Främst björk och tall huggs bort eller ringbarkas. Ädellövträd och hassel sparas.

I ljusöppna miljöer, till exempel bryn och längs bil- och traktorvägar, hålls grova ekar och andra grova lövträd friställda från sly som skuggar stammarna. Unga/medelålders träd som växer upp i kronorna tas bort.

Löpande:

Bete om möjligt.

Se även stycket "Övergripande skötsel".

Skötselområde C: Äldre lövbestånd – 0,5 ha

Beskrivning: Ett äldre lövbestånd med framförallt grova aspar och björkar samt enstaka tallar.

En traktorväg går genom området.

Bild 10: Lövträd skötselområde C.

Bevarandemål: Blandskog med solbelysta äldre lövträd och tallar.

Skötselåtgärder: Grova lövträd och tallar hålls fria från sly som skuggar stammen och från unga/medelålders träd som växer upp i kronorna.

Löpande:
Området får betas.

Se även stycket "Övergripande skötsel".

Byggnader

Inga byggnader finns.

Anordningar för friluftslivet

Se bilaga 4.1 för friluftsanordningarnas läge.

Beskrivning: Flera omarkerade stigar finns inom reservatet. I övrigt finns inga anordningar för friluftslivet.

Bevarandemål: Information om naturreservatet finns i anslutning till reservatet och denna bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. En röjd och markerad stig genom reservatet underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.
- Sätt upp en informationsskylt vid vändplanen
- Markera och röj en stig genom reservatet. Om möjligt binds stigen ihop till en stigslinga men det förutsätter en överenskommelse med markägaren så att stigen kan passera över mark utanför reservatet.

Löpande:

- Underhåll av stig genom röjning och målning.
- Röjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.
- Byt ut skylten vid behov.

Upplysningar

Bränder

Uppkomna bränder ska släckas. Efter en eventuell skogsbrand lämnas det brända området för fri utveckling. Död ved, såväl stående som liggande, lämnas på platsen. Undantag måste dock göras för åtgärder som är nödvändiga för människors säkerhet och framkomligheten längs stigar.

Vägar (inklusive vägdiken)

Vägar och traktorvägar (inklusive vägdiken) markerade på beslutskarta i bilaga 3 till beslutet, får användas och underhållas. Nödvändiga röjningar i anslutning till dessa får utföras. Vindfällan över vägarna får tas bort men stockarna ska lämnas i reservatet så nära växtplatsen som möjligt.

Stigar

Stigar markerade på beslutskarta i bilaga 3 till beslutet får underhållas av markägaren eller av Länsstyrelsen. Nödvändiga röjningar får utföras. Träd som faller över stigarna flyttas undan men arbetas upp så lite som möjligt och lämnas intill växtplatsen. Länsstyrelsen får markera stigarna till exempel med färg på träd eller med stolpar.

Stängsel

Stängsel får sättas upp om bete införs. Stängslen ska försees med genomgångar där så behövs, till exempel där stigar går genom betesområdet. Utformning av stängsel för skogsbeite ska göras i samråd med markägaren.

Rensning av diken

Underhåll får ske av det dike som är markerat på beslutskarta i bilaga 3 till beslutet. Vid rensning eller underhåll av diket gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken. Nödvändig röjning i direkt anslutning till diket får ske. Övriga diken inom reservatet får inte underhållas.

Jakt

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Uppsättning av saltstenar och utfodring av vilt är inte tillåtet.

Kulturlämningar

Åtgärder som rör kulturlämningar ska ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Holmskatan som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

Skötselåtgärd	Prio	Kommentar	Skötselomr.	Finansiering
Iordningställande				
Röj och markera stigar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Informationsskylt	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Gränsmarkering	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Åtgärder för guckusko och andra prioriterade arter	1	Vid behov	A, B	Skötselanslag
Stängsling för bete	1	Om möjlighet till skogsbete finns	A, B, C	
Uppföljning av beteseffekter	1	Om bete införs	A, B, C	Skötselanslag
Plockhuggningar för att förbättra skogsbetesstrukturen	2	Om möjlighet till skogsbete finns	A	Skötselanslag
Frihuggning av grova träd i bryn mm	2	Vid behov	A, B	
Frihuggning av grova träd	2	Vid behov	C	Skötselanslag
Huggningar för att förbättra förbättra skogsbetesstrukturen	3	Om möjlighet till skogsbete finns	B	Skötselanslag
Löpande				
Bete	1	Om möjlighet till skogsbete finns	A, B, C	Miljöstöd/Skötselan
Städning	1	Vid behov	Alla	Skötselanslag
Tillsyn att regler och föreskrifter i reservatet följs	1	Kontinuerligt	Alla	Ramanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Enligt uppföljningsplan	Alla	Skötselanslag

BILAGOR

- 4.1. Karta över skötselområden och friluftsanordningar, skala 1:6000
- 4.2. Naturtyper enligt Natura 2000

Bilaga 4.1. Skötselområden och friluftsanordningar
Tillhör Länsstyrelsen i Uppsala läns skötselplan 2016-10-21, dnr 511-4294-12.
Naturreseptatet Holmskaten
Östhammars kommun.

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

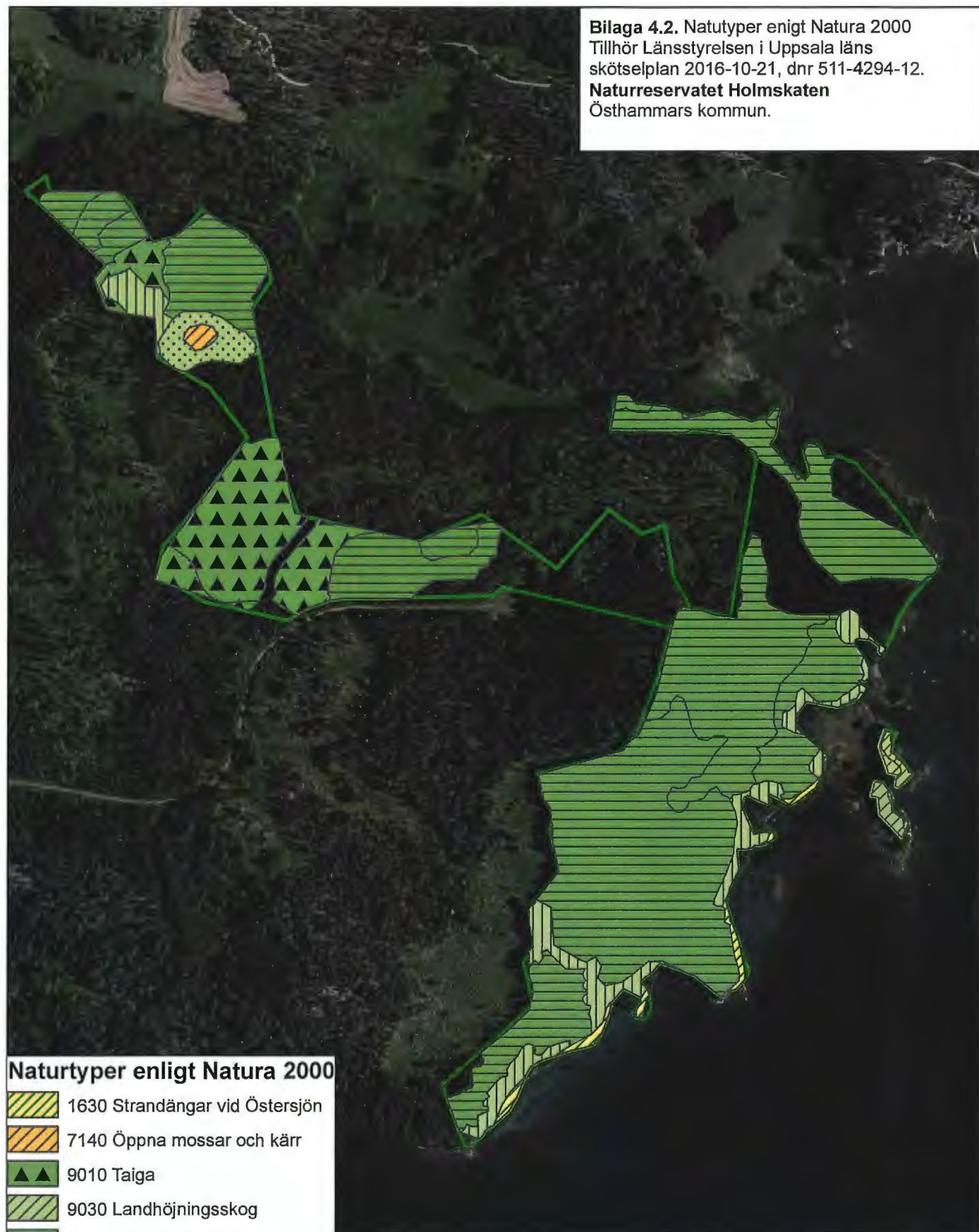
- Reservatsgräns**
- Gräns för skötselområden
- i** Informationsskylt
- Stigar
- Dike
- Traktordvägar
- Bilväg

0 200 400
m

Skala 1:6 000

Bilaga 4.2. Natutyper enligt Natura 2000
Tillhör Länsstyrelsen i Uppsala läns
skötselplan 2016-10-21, dnr 511-4294-12.
Naturreseptat Holmskaten
Östhammars kommun.

Naturtyper enligt Natura 2000

- 1630 Strandängar vid Östersjön
- 7140 Öppna mossar och kärr
- 9010 Taiga
- 9030 Landhöjningsskog
- 9050 Näringsrik granskog
- 9080 Lövsumpskog
- 9740 Skogsbevuxen myr
- Reservatsgräns

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 200 400
m

Skala 1:6 000

